

Веклич Ю.І.

САМОМЕНЕДЖМЕНТ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Розглянуто процес підвищення ефективності роботи викладача вищого навчального закладу в контексті самоменеджменту як засобу у вирішенні вище зазначені проблеми. Досліджено поняття самоменеджменту, визначення його цілей, функцій та методики планування й прийняття рішень.

Ключові слова: самоменеджмент, викладач вищого навчального закладу, підвищення ефективності роботи, цілі, функції, методика.

Реалії сьогодення стосовно соціального і технологічного розвитку у навколошньому середовищі, великої кількості інформаційних ресурсів та засобів навчання, мобільність населення зумовлюють переосмислення як функцій так і результатів освіти як основного складового компоненту формування світогляду особистості. Перед системою вищої освіти стоять вимоги, які потребують нового підходу до освітньої діяльності, який сприяв би забезпечення формування творчої особистості з високим рівнем самоорганізації.

Актуальність теми дослідження визначається тим, що багато викладачів та керівників вищого навчального закладу (ВНЗ) недостатньо проявляють організованість, обов'язковість, не вміють раціонально використовувати робочий час. Особливе це стосується молодих викладачів, успіх у кар'єрі яких багато в чому залежить від самоменеджменту, що є перш за все самоорганізацією, а саме: уміння управляти собою, керувати процесом навчання в найширшому сенсі слова – в часі, в просторі, спілкуванні, навчально-виховному процесі. Оволодіти даною науковою не так просто, і молодому викладачу потрібно починати з самоосвіти, до того ж мало лише набувати знань, потрібна ще і практична реалізація.

Дослідження щодо визначення поняття «самоменеджмент» відносять до 90-х років ХХ століття і пов'язують з іменами німецького науковця Л. Зайверта, російського вченого В. Карпічева, англійських дослідників Д. Френсіса, М. Вудкока, Дж. Моргенстера та інших. В Україні найбільш грунтовно проблематику самоменеджменту досліджують М. Лукашевич, Г. Дмитренко, Е.П. Ільїн, В. Колпаков, Г. Щокін та інші. Але, разом з тим можна констатувати, що проблема самоменеджменту викладачів ВНЗ є до кінця не вивченою та вимагає більш поглиблого розгляду.

Сучасним викладачам ВНЗ бракує інформації щодо більш детального роз'яснення поняття «самоменеджмент», визначення його цілей та функцій, методики планування і прийняття рішень, знання яких у сукупності сприятимуть ефективності у підвищенні їх роботи. Саме вирішенню частини загальної проблеми самоменеджменту викладачів ВНЗ і присвячується означена стаття.

З оглядом на вище вказане мета нашої статті – дослідження самоменеджменту як способу підвищення ефективності роботи викладача ВНЗ та його кар'єрного росту від викладача до керівника. Тому у статті розглядаються наступні завдання: 1) дати визначення поняття «самоменеджмент»; 2) дослідити цілі та функції самоменеджента; 3) дослідити та визначити методики планування і прийняття рішень контексті підвищення ефективності роботи викладача вищих навчальних закладів.

Сьогодні бути організованим відносно навколошнього простору, до свого часу означає бути підготовленим, відчувати себе зібраним, володіти ситуацією, бути готовим використовувати всі можливості й впоратися з будь-якими перешкодами або несподіванками, які життя створює на шляху, бути здатним вести за собою громаду вищої школи, що є можливим, якщо викладач або керівник ВНЗ працює над собою, володіє знанням самоменеджменту.

Визначення сутності самоменеджменту здебільшого зводять до керування своїм часом діяльності. В енциклопедичному словнику з управління персоналом недостатньо чітко визначено сутність самоменеджменту: «послідовне і цілеспрямоване використання керівником випробуваних методів і практичних прийомів роботи в повсякденній діяльності для підвищення ефективності виконуваних процедур і операцій, досягнення поставлених цілей». У цьому ж словнику зазначається, що самоменеджмент спрямований на максимальне використання працівником власних можливостей і свідоме управління своїм часом [3, с. 6].

Науковці стверджують, що основна мета само менеджменту – це максимально використовувати власні можливості, свідомо керувати перебігом свого життя (самовизначатися) й переборювати зовнішні обставини як на роботі, так і в особистому житті [2, с. 3].

Л. Зайверт дає практичні рекомендації підвищення ефективності роботи викладача і керівника ВНЗ – менше затримуватися на роботі, ефективніше виконувати покладені завдання з меншими витратами часу, попереджати стреси, підвищувати кваліфікацію, контролювати час шляхом складання планів роботи, де кожному виду діяльності потрібно приділяти місце, вказувати тимчасовий інтервал.

Повсякденне рішення різноманітних завдань можна представити у вигляді взаємозалежних функцій, які здійснюються у певній послідовності і включають наступні фази: 1) постановка мети – аналіз і формування особистих цілей; 2) планування – розробка планів і альтернативних варіантів своєї діяльності; 3) прийняття рішень у конкретних справах; 4) організація і реалізація – складання розпорядку дня і організація особистого трудового процесу з метою реалізації поставлених завдань; 5) контроль – самоконтроль і контроль, коригування цілей; 6) інформація і комунікація – фаза, властива певною мірою для всіх функцій, а також необхідна на всіх фазах самоменеджменту; 7) самомотивація та ін.

Існує кілька методик планування часу і прийняття рішень. Метод «Альпи» включає п'ять стадій: 1) складання завдань дня; 2) оцінка тривалості дій; 3) резервування часу «на запас» (60:40); 4) прийняття рішень за

пріоритетом, скорочення, передоручення, делегування; 5) подальший контроль – перенесення терміну того, що не було зроблено вчасно. [4, с. 91]. Інструментами планування є ведення щоденника часу, який одночасно є календарем-пам'яткою, особистого щоденника, записної книжки. Інструментами контролю – довідник, абонементна книжка, картотека ідей тощо.

Згідно принципу Парето (80:20), що якщо всі робочі функції розглядати з точки зору їх ефективності, то виявляється, що 80% кінцевих результатів можна досягти за 20% витраченого часу, тоді як решта 20% підсумку «поглинають» 80% робочого часу [4, с. 111].

Встановлення пріоритетів за допомогою аналізу АБВ включає в себе три закономірності: 1) найбільш важливі завдання (категорія А) – приблизно 15% від кількості всіх завдань; 2) важливі завдання (категорія Б) – 20%; 3) менш важливі і несуттєві завдання (категорія В) – 65% від загальної кількості завдань, але мають незначну частку – майже 15% у загальній «вартості» всіх справ, які потрібно виконати. Слід враховувати, що встановлення пріоритетів є важливе правило ефективної роботи: не все можна зробити і не все потрібно зробити. Завжди треба починати з найбільш важливих справ.

Принцип Ейзенхауера визначає послідовність виконання справ у залежності від ступеня їх терміновості і важливості: 1) термінові/важливі справи, які треба виконувати негайно і самотужки; 2) термінові/менш важливі справи; 3) менш термінові/важливі завдання, які не треба виконувати терміново, але потрібно проконтрлювати, щоб вони не перейшли в розряд термінових справ; 4) менш термінові/менш важливі завдання [4, с. 118].

Завдання самоменеджмента враховують і такий чинник діяльності людини, як біологічний, що включає в себе поняття природного ритму роботи і є індивідуальним для кожної людини, й поняття біоритмів. Працездатністьожної людини піддається певним коливанням, тим, що відбувається в межах природного ритму («людина ранку» – «жайворонок», «людина вечора» – «сова»). Пік працездатності у них припадає на різні періоди дня. Тому необхідно використовувати ці закономірності у своєму розпорядку дня.

У життіожної людини є три впливові потоки енергії: 1) фізичний ритм, що впливає на фізичну силу і на силу волі; 2) психічний ритм, що обумовлює динаміку почуттів, настроїв, творчих сил тощо; 3) інтелектуальний ритм, що впливає на розумові здібності. Оскільки тривалість окремих періодів різна (23, 28 і 33 дні), уожної людини завжди спостерігаються різні, постійно мінливі комбінації характеристик фізичного, психологічного та інтелектуального стану. Облік свого індивідуального біоритмічного стану дозволяє поліпшити працездатність, з огляду на його при складанні планів роботи.

Особливість сучасного погляду на викладача ВНЗ як на керівника, як лідера колективу полягає в тому, що він розглядається як носій інноваційної організаційної культури, як основний ініціатор послідовних змін в організації. Найбільш важливі риси сучасного викладача або керівника ВНЗ – це є професіоналізм, здатність вести за собою колектив, прагнення створювати і підтримувати хороший психологічний клімат неможливо без роботи над собою, без самоменеджменту.

Література

1. Верещагін Д.С. Становлення: Система подальшого енергоінформаційного розвитку, II щабель. – СПб.: ІД «Невський проспект», 1999. – 188 с.
2. Моргенштерн Дж. Тайм і менеджмент. Мистецтво планування та управління своїм часом і своєю життям. – М.: ТОВ «добра книга», 2001. – 264 с.
3. Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент: цільове управління персоналом організацій: Навч. посіб. – К.: МАУП, 1998. – 188 с.
4. Зайверт Л. Ваш час – в Ваших руках. – М.: ИНФРА-М, Интерэксперт, 1995. – 267 с.
5. Колпаков В.М. Самоменеджмент: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 432 с.
6. Кузнецова Є. Побудуйте долю // Дійові особи. – 2003. – № 4. – С. 48-50.
7. Хроленко О.Т. Самоменеджмент. – М.: «Економіка», 1996. – 139 с.

Веклич Ю.И. Самоменеджмент в контексте повышения эффективности работы преподавателя высшего учебного заведения.

Рассмотрен процесс повышения эффективности работы преподавателя высшего учебного заведения в контексте самоменеджмента как средства в решении выше указанной проблемы. Исследовано понятие самоменеджмента, определение его целей и функций, методики планирования и принятия решений.

Ключевые слова: самоменеджмент преподавателя высшего учебного заведения, повышение эффективности работы, цели, функции, методика.

Veklich Y. Self-management in the context of the heightening of the efficiency of lecturer's work.

The article dwells upon the process of the heightening of the efficiency of the higher educational establishment teacher's work in the context of self-management as the means in the solving the problem mentioned above. The notion of self-management, the definition of its purposes and functions, the basis and methods of planning and making decisions have been investigated.

Key words: higher educational establishment teacher's self-management, the heightening of the efficiency of the work, purpose, function, methods.